

קסמי מקסימו

ממנו. על סמך הודעה זו זכה ביולי 1920 לדרכון רומני חדש. הוא הספיק עוד לפזר במילאנו שורה של ציקים מזויזים, לפני שנסע לגרמניה.

שם הפך, לדבריו, למנהל באנק חשוב ונשא לאשה צעירה בשם מארגרטה לינקה. הוא שכח להתגרש מאשתו הקודמת. מעמדו כמנהל-באנק עודד את מקסימו לנסות שוב את מזלו ברומניה. שם נתפס על-ידי המשטרה. אולם מזלו עמד לו: למרות רוחם של הקצינים נאלצו לשחררו. כל חטאיו של מקסימו בעבר נתבטלו בתוקף חוק של חנינה כללית.

פושע בינלאומי.

הודעת המשטרה הרומנית לא נשיאה בודדה. שאלתה הצנועה של משטרת שווייץ אל משטרות העולם העלתה יכול עשיר ומגוון. בין ההודעות:

- במשטרת ציריך היתה רשומה תביעה פלילית נגד מקסימו בעון זיוף ציקים.
- משטרת גרמניה חיפשה את מקסימו מאז 1929 בגלל מעשירמאות. מעשירי-אות אחרים היו רשומים על השם אדלשטיין.
- במשטרת האמבורג היתה מונחת פקודת-מאסר על שם מקסימו, בעון רמאות.
- משטרת וינה הודיעה כי מקס אדלשטיין מבוקש על-ידי שלטונות מילאנו לשם ביצוע עונש-מאסר של 7 שנים. לבקשת שלטונות מילאנו פורסמה תמונתו של מקסימו גם בעיתונים צרפתיים.
- משטרת מל הודיעה שמקסימו נידון שם לקנס ולמאסר בעון נשיאת נשק. אולם ברורה מכל היתה הודעת הצירות הצרפתית בברן, באישור שהוצא בחודש אוגוסט 1950 נקבע כי מקסימו הוא "פושע בינלאומי בעל ממדים גדולים", שגורש מ-צרפת בשנת 1948.

כפפות צהובות

יה ברור כי לאיש זה פתוחה רק דלת אחת. לפי חוק השבות, הובטחה זכותו של כל יהודי לעלות לישראל ולהיות לאזרח בה. ומכל הערים בישראל, היתה בי רת חושיסטאן ארץ-הבחירה הטבעית. חבל היה שאבא חושי רצה לנצל את כשרונותיו המגוונים של מקסימו דווקא בשטח האזרחי של הקמת רכבת-כבלים, ששטח בו לא הראה בעבר בקיאות מיוחדת. לו היתה לחושי תכנית מעשית יותר, למשל הקמת מורעוני פוקר ורולטה (סיסמה אפשרית: "י-שחקו הנערים לפנינו!") היה מוצא במקסים מקסימו בעל חתק ושיעור-קומה.

משטרת פאריס הודיעה, בין השאר, כי מקסים מקסימו ניסה להקים מועדון מסוג זה בקובלאקו, אלא שהדבר לא ניתן לו. תחת זאת זכה להצלחה רבתי במקום אחר: ברפובליקה העצמאית של סן-מארינו, אשר בצפון איטליה. סן-מארינו, המדינה הקטנה ביותר בעולם, נהנית משלטון קומוניסטי ו-מפרנסת את 12 אלף תושביה בעזרת מועדוני המשחקים המושכים תיירים מכל רחבי איטליה השכנה.

מקסים מקסימו היה מייסדו ומנהלו של אחד ממועדוני-המשחק החשובים בעיר, עליו התנופה הדגל האדום. השבועון האמריקאי טיים הקדיש לו מאמר שלם בגיליון מה-23 באוגוסט 1949, תחת הכותרת: "סן-מארינו, בולשביזם בכפפות צהובות".

לפי שעה אין אבא חושי מעוניין, כנראה, להתחרות עם סן-מארינו העצמאית. אחרי ש-התיאש גם מלחכות את רכבת-הכבלים של נאפולי, הוא נושא עתה את עיניו להתחברות עם הרכבת-התחתית המפורסמת של מוסקבה. יתכן שכתושב מוסקבה ישעבר יוכל מקסימו לתת לו כמה עצות — אחרי שיחזור לישראל מסירו הנוכחי באירופה, ויסיף לנידב למדינה מאוצר נסיונו, תנופתו הכלכלית וחזונו הציוני.

מוס של משקיע ההון הור מקסים מקסימו הוחרמו זמנית לפני כמה חדשים.

"סוכן קומוניסטי"

אם, אומנם, מבקשים חוקרי ממשלת ישראל לברר מיהו משקיע-ההון הציוני, איל-הכספים השווייצר מקסים מקסימו, איש אמונו של אבא חושי, הרי דרכם סלולה לפניהם. כל אשר עליהם לעשות הוא לבקש לעיין בתיק מסויים בבית-המשפט העליון של הקאנטון ציריך בשווייץ. תיק זה מטפל במשפט הפלילי הפרטי של מקסים מקסימו על פגיעה בכבוד והוצאת-דיבה.

אבא, אומנם, יעינו פקדי ישראל בתיק משעשע זה. ייתכן ויסיקו את המסקנה ש-כדאי לתהות על קנקנם של פילנטרופים ציוניים וקוסמים כלכליים למיניהם לפני שיוכר תרומתם בישראל בכתרים וברשימות-ייבוא. כי דרך-חייו של מקסים מקסימו אינה יחידה במינה, וגם הצלחתו בישראל — על-השבון יצרנים מקומיים ולטובת אינטרסים מפלגתיים מפקפקים — אינה יוצאת מגדר הרגיל. יוסף מאנדל, הנאשם באותו תיק, טען כי פומבי כי מקסים מקסימו הוא סוכן קומוניסטי. פעמיים החליטו בתרמטקט שווייצרי כי האשמה זו לא היתה בלתי-מבוססת. תוך כדי כך נתגלו שפע של פרטים על חייו רבי-הרפתקות של המאשם, לשמחת הרבה של העיתונים הסנסציוניים בשווייץ.

הרפתקות מקסימות

לפני 12 שנה שלחה משטרת שווייץ למשטרת רומניה תצלום של אדם, בצי-רוף שאלה מנומסת אם איש זה ידוע לה. משטרת בוקרשט לא נאלצה להרבות בחיפושים. האיש המצולם היה מוכר לה היטב. אומנם, שמו הרשום לא היה מקסים מקסימו, אולם הוא היה לו שפע של שמות אחרים, ביניהם: משה אדלשטיין, או מקסימיליאן או מקסים או מקס אדלשטיין, או מארקו, או מארטין דלאנו. איש זה נולד ב-20 בדצמבר 1896, כבנם של יאנקו וצ'יורה אדלשטיין, בעיר יאסי הרומנית.

הרפתקותיו המקסימות של מקסים מקסימו החלו, לדברי משטרת בוקרשט, בגיל צעיר למדי. בשנת 1916, בהיותו אך בן 20, הוציא בטענות-שוא סכום של 800 אלף לאי מאדם בשם קרמר. כעבור שנה ערק מהצבא הרומני ועבר לקחים הרוסיים. איש אינו יכול לנחש מה המרץ יהודי בשם ליאון (ברונשטיין) טרופקי, להפוך את העיר ריק לאיש אמונו. לדברי מקסימו עצמו כיהן כתורגמן בשעת המשאומתן המפורסם ב-ברסט-ליטובסק, אשר כתוצאה ממנו נכנעה ברית-המועצות לגרמניה הקיסרית ופרשה מן המלחמה העולמית הראשונה.

אולם מקסימו איכזב את טרופקי. הוא לא הפך לקומוניסט נאמן ומסור, בעל הכרה פרולטארית. במקום זה הפסיד סכום גדול במוסקבה, נמלט מן העיר, כעבור זמן מה הופיע בעיר גובורוויסק, יסד שם מועדון משחקים שלא התאים כל כך לתורת מארכס.

שם גם נשא לאשה את דיאנה אוזינובשי.

אשה מספר 2

ברית המועצות לא שקעה, כנראה, באבל כבד כשהחליט העריק הרומני לנטוש את ארמנתו ולהגר לקושטא. לצורך זה רכש, קודם לכן, מידי הקונסול היווני בנורבורטיסק דרכון יווני על שם משה אדלשטיין טרייאן. אולם תורכיה הענייה, בה יסד מקסימו מיד חברה למסחר באריגים, לא נשאה חן בעיניו. יחד עם שותפו עבר למי-לאנו האיטלקית, ושם הוציא ממנו, במרמה, סכום של 200 אלף לירות איטלקיות. אחרי מבצע זה נדמה למקסימו, משום מה, שכדאי להחליף אחרי. לצורך זה היה זקוק לדרכון חוקי. הוא הופיע לו בצירות הרומית בירת ברומא, הודיע שכל תעודותיו נגנבו

הגבר בחליפה המהודרת שהוצג בפני ראש עיריית-חיפה, אבא חושי, הפיץ מסביבו ריח של חשיבות כמו ריח-הברוש של שושנה. לא היה כל ספק: כאן הגיע, סוף סוף, לעיר-הבירה של חושיסטאן איש-כספים בינלאומי מדרגה ראשונה, אדם שה' מסוגל למלא ציקים בעלי שבע ספרות.

חושי משש את הדופק, ובכל שהמשיך למשש כן גדלה התלהבותו. הוא חיכה לרגע המתאים, ואז זרק על השולחן את תכנית-חייו. מה חסר לחיפה? במה נופלת עיר-הכרמל ממחצרתה בים התיכון, נאפולי ה-איטלקית? התשובה היתה ברורה כשמש מ-על למפרץ חיפה: רכבת-כבלים.

האורה החשוב נלהב מיד מן הרעיון. למן רכבת כבלים? לאיש כמוהו היה זה דבר של מה בכך. דובר על מפרעה מיידית של 100 אלף ל"י, כפתיחה לעסק.

חושי היה מאושר. עוד לפני שמים רבים הספיקו לזרום בנחל קישון, ביצבצה התכנית בידעיות העתונות. חושי עצמו סיפר על כך לכל עתונאי שרצה לשמוע — ואם חושי מדבר מי לא ישמע? השמועה נפוצה בארץ — לחיפה תהיה רכבת-כבלים. ירושלמים ותל-אביבים שלחו מבטים של בוז אל עירי-תיהם. היה ברור לכל כי ראש עיריית-חיפה, בונה רכבת-הכבלים, הוא הגבר שבחבורה.

רכבת מעל רכבת מתחת

מאז עברו כמה שנים. חיפה נשארה עיר העתיד והאוטובוסים, הכבלים הא-רוכים של רכבת-נאפולי לא התמשכו ממר-כו הכרמל לשערי הנמל. הזכרת עצם הר-עיון הפכה טריפה בבית-העירייה.

תחת זאת זיכר שבוע שעבר אבא חושי, באותה התלהבות (ובאותה רצינות) על רכבת תחתית. ירושלמים ותל-אביבים שלחו מבטים של בוז אל עיריותיהם. שוב היה ברור לכל כי ראש עיריית-חיפה, בונה הרכבת התחתית, הוא הגבר שבחבורה.

בין כה וכה נשכה כמעט לחלוטין ה-קוסם הכלכלי, איל-הכספים המהודר, שנראה בימים בעיני חושי כגואל הכרמל. אך מסע-הנצחון של מקסים מקסימו (60) לא נסתיים בחיפה. הארץ זקוקה למשקיעיה-הון בעלי הכרה ציונית ותנופה כלכלית. מקסים מקסימו היה הטופס המושלם של איש כ-זה. השערים נפתחו לפניו עוד לפני שהקיש. משרד המסחר והתעשייה שמח לעזור לו בתכניתו. ההצעה היתה גדולה וחשובה, תמורת נוסף בדרכה של המדינה לעצמאות כלכלית. מקסימו התחייב להקים בארץ מפעל גדול לייצור בקבוקי-תרמוס, שתוצרתו תהיה מיועדת כולה לייצוא. השוק המקומי הקטן לא משך אותו כלל. הוא רק ביקש תמורה אחת: רישיון ייבוא לחלקים הפנימיים של הבקבוקים.

כל הכבוד לאיל-הכספים

קירי המשרד ידעו מה תפקידם: ללמוד אנשי-כלכלה בינלאומיים. הרש-יון ניתן. חיש מהר הגיעה לארץ כמות גדולה של פנימיות-תרמוס. אולם אף בקבוק תרמוס אחד לא יצא את גבולות המדינה, ושום בית-חרושת חדש לא הוקם. איל-הכספים הבינלאומי הזמין את החלקים השונים מבתי-מלאכה שונים בארץ, הרכיב את הבקבוקים באחד מבתי-המלאכה הקיימים מבלי להעסיק בעצמו אף פועל אחד. את התוצרת מכר, ברווח גזון, בשוק המקומי.

כל זה לא מצא חן בעיני ולדיסלב פריד, בעל המפעל המקומי היחיד לבקבוקי-תרמוס. בהיותו רק איש מקומי, ללא קשרים עם עולם-הכספים העולמי, לא היה לממשלה שום צורך לעודד אותו ואת 12 פועליו ברמלה. אולם פריד לא שתק. הוא הגיש תלונה. התוצאה היתה בלתי-נמנעת: בקבוקי-התר-

רכבת כבלים באיטליה
חושי דיבר, מי לא ישמע?